

УДК 378.1.373.2

UDC 378.1.373.2

DOI: 10.31475/ped.dys.2019.26.11

ЛЮДМИЛА ЗАГОРОДНЯ,

*кандидат педагогічних наук, доцент
(Україна, Глухів, Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка,
вул. Києво-Московська, 24)*

LIUDMYLA ZAHORODNIA,

*candidate of pedagogical sciences, associate professor
(Ukraine, Hlukhiv, Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko,
Kyievo-Moskovska str., 24)*

ORCID: 0000-0002-2217-1041

Формування готовності магістрів до забезпечення управління якістю освітнього процесу в закладі дошкільної освіти під час вивчення фахових дисциплін
Masters' Readiness Formation to Ensuring the Educational Process Quality in the Preschool Educational Institutions in the Process of Professional Disciplines Studying

У статті викладено авторське бачення використання фахових нормативних і вибіркового дисциплін у процесі формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Представлено аналіз досліджень з питань якісної організації освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти. Запропоновано низку тем і питань, включення яких у зміст фахових дисциплін, покращить процес фахової підготовки магістрів. При цьому враховано компоненти освітнього процесу в дошкільному закладі з позицій системного підходу (освітнє середовище, взаємодія всіх учасників освітнього процесу, професійна компетентність вихователів, керівництво освітнім процесом на педагогічному, методичному й адміністративному рівнях, результати освітньої діяльності дошкільного закладу). Сформовано низку педагогічних умов, які уможливають успішність підготовки магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: *магістри спеціальності «Дошкільна освіта», підготовка магістрів, якість освітнього процесу в дошкільному закладі, робочі програми фахових дисциплін, педагогічні умови фахової підготовки.*

Integration of Ukraine into the European educational space actualizes the issue of education quality ensuring at all educational levels, including the preschool education Masters' training to the effective educational process management in preschool educational institutions.

Purpose. To emphasize the opportunities of professional standard and selective disciplines using in the process of «Preschool Education» specialty Masters' training to the effective educational process management in preschool educational institutions.

Methods. In order to achieve the above pointed goals and objectives, we used the following methods: theoretical – analysis and synthesis of scientific literature and methodological publications; meaningful analysis of Master's plans, work programmes of professional normative disciplines and selective disciplines; comparison, synthesis, systematization and generalization of the received information.

Results. The content of such disciplines has been analysed: «Pedagogy: High School Pedagogy, Education Management, Distance Education», «Theory and Technology of Children's Creativity Development», «Methodics of the Work Management over Speech Competence Building», «Methodics of Preschoolers' Mathematical and Logical Development Management», «Technology of Preschoolers' Environmental Culture Formation», «Current Issues of Researches in Preschool Pedagogy», «Modern Technologies of Health Preservation in Preschool Education». A number of topics and issues has been proposed, the inclusion of which into the professional disciplines content, will improve the process of Masters' readiness formation to ensure the educational process quality in the preschool educational institutions. The characteristics of pedagogical conditions, compliance of which will ensure the success in the process of Masters' readiness formation to ensure the educational process quality in the preschool educational institutions has been offered.

It is necessary to form the readiness of future Masters to ensure the educational process quality in the preschool educational institutions at the stage of professional training. At the same time, the normative and selective disciplines of the curriculum with relevant topics and issues should be enriched, and their teaching should be carried out in compliance with a number of pedagogical conditions.

Key words: *Masters of «Preschool Education» specialty, Masters' training, educational process' quality in preschool educational institutions, working programmes of professional disciplines, Masters' professional training pedagogical conditions.*

Вступ / Introduction. Якість дошкільної освіти, як фундаментальної ланки в структурі освіти України, є першочерговим завданням сьогодення. Інтеграція нашої держави до єдиного європейського простору зумовлює низку стратегічних змін, які відбуваються в системі освіти. Провідна роль у системі дошкільної освіти належить закладам дошкільної освіти. Саме в них відбувається організований на професійному рівні процес гармонійного розвитку дошкільників, формування в них низки важливих компетенцій, які уможливають процес успішної соціалізації, самореалізації і повноцінного становлення особистості. Щоб бути сучасними, затребуваними, конкурентоспроможними на ринку освітніх послуг, задовольняти запити стейкхолдерів, заклади дошкільної освіти передусім повинні очолювати керівники, підготовлені до забезпечення якості освітнього процесу. Цілеспрямовано формувати готовність магістрів до забезпечення якості освітнього процесу (ГДЗЯОП) у ЗДО необхідно на етапі фахової підготовки в закладах вищої освіти.

Мета та завдання / Aim and tasks. Мета статті полягає у висвітленні питання використання можливостей фахових нормативних і вибіркового дисциплін у процесі підготовки магістрів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» до якісного управління освітнім процесом у дошкільному закладі. Завдання статті: представити аналіз досліджень, присвячених проблемі якості дошкільної освіти, управління якістю дошкільної освіти на рівні ЗДО, змісту робочих програм низки фахових і вибіркового дисциплін; запропонувати для збагачення змісту розглянутих дисциплін теми й окремі питання, вивчення яких покращить процес формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу (ГДЗЯОП) у закладі дошкільної освіти; схарактеризувати педагогічні умови викладання фахових дисциплін, дотримання яких уможливить якісну підготовку магістрів.

Методи / Methods. Для реалізації означених мети й завдань використовували такі методи: теоретичні – аналіз і узагальнення наукової літератури та методичних публікацій; змістовий аналіз планів підготовки магістрів, робочих програм фахових нормативних і вибіркового дисциплін; порівняння, синтез, систематизація та узагальнення отриманої інформації.

Результати / Results. Ріні аспекти проблеми якості освіти вивчаються вітчизняними вченими, а саме: теоретико-методологічне підґрунтя якості освіти (І. Булах, В. Гуменюк, Г. Коджаспірова, Т. Лукіна, О. Ляшенко, О. Овчарук, М. Поташник та ін.); підготовка менеджерів освіти (В. Берека, В. Жигірь, Г. Загорченна, Л. Задорожна-Княгницька, В. Луначек, та ін.); теоретичні засади управління дошкільними закладами, якістю освіти в закладі дошкільної освіти (К. Бела, Н. Гавриш, З. Дорошенко, Г. Загорченна, О. Каплуновська, Л. Козак, К. Крутій, І. Кіндрат, В. Маковецька, Ю. Манилюк, А. Троян, Л. Фалюшина, О. Янко та ін.); формування управлінської компетентності, культури керівників освітніх закладів (Т. Пономаренко, І. Силадій, Р. Шаповал та ін.).

Звернемося до досліджень, які стосуються управління освітою, дошкільною освітою і її якості. Як зазначає І. Силадій, феномен «управління» в контексті управління освітою, вчені, що його досліджують, розглядають через діяльність по забезпеченню вимог якості. Звідси, основну відмінність між загальною системою управління та системою управління освітою вчені вбачають у тому, що остання полягає у встановленні та використанні всіма суб'єктами освіти пріоритетів якості: якості розумів, якості процесу та якості результатів цього процесу. Поділяємо думку вченого про те, що управління освітою базується на визнанні кожного з учасників освітнього процесу як повноправного й активного суб'єкта, головним принципом управлінського процесу є людиноцентризм, а управління освітою здійснюється як процес інноваційний, пошуковий, творчий (Силадій І., 2012). Варто зазначити, що принцип людиноцентризму в роботі методиста, директора закладу дошкільної освіти має реалізовуватися в комплексі із принципом дитиноцентризму.

Одне із ґрунтовних досліджень у галузі менеджменту дошкільної освіти провела Г. Загорченна. Результати наукових пошуків дозволяють учений висновкувати про те, що педагогічний менеджмент у дошкільній освіті – це специфічний вид інтелектуальної діяльності, що реалізується через систему дій особистості та впливу на об'єкт управління шляхом науково обґрунтованого аналізу, прогнозування, планування, організації, контролю і оцінки якості їх функціонування з метою досягнення високої ефективності соціально-значущих освітньо-виховних результатів. При цьому вчена правильно зауважує, що специфіка і закономірності педагогічного менеджменту дошкільного виховного закладу зумовлені своєрідністю предмета, продуктів, засобів і змісту професійної діяльності його керівника як головного суб'єкта управління педагогічною системою. Нам імпонує запропонована вченою характеристика директора ЗДО – менеджера дошкільної освіти, як фахівця, який одночасно виконує низку професійних ролей, а саме: діагноста, ідеолога, новатора, програміста, методиста, адміністратора, вихователя-педагога, психолога, інспектора, дослідника, економіста, підприємця. Водночас, наголошує дослідниця, він є суб'єктом, якому належить активно-організуюча роль, що підкріплена певною владою та

розповсюджена на об'єкт управління (Закорченна Г., 2000).

Суголосним є погляд Р. Шаповала на сутність управлінської діяльності керівника закладу дошкільної освіти. Він розглядає її як «метадіяльність», тобто діяльність з організації діяльності інших, педагогів і дітей, вік яких охоплює досить широкий діапазон (з 1 до 60-70 років). На думку науковця, *за змістом* управлінська діяльність керівника ЗДО є перетворювальною діяльністю, спрямованою на зміну плану розвитку дошкільного закладу, методів управління педагогічним процесом, на зміни особистості самого керівника й пов'язаною з виконанням різноманітних функцій; *за формою* – комунікативна діяльність, що включає безпосереднє й опосередковане спілкування в процесі прийняття управлінського рішення; *за структурою* – ціннісно-орієнтаційна діяльність, спрямована на формування системи цінностей керівника та її перенесення на учасників педагогічного процесу (Шаповал Р., 2009).

Розглядаючи проблеми менеджменту дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі, І. Кіндрат акцентує увагу на тому, що кожний заклад дошкільної освіти є самостійною одиницею в структурі загального менеджменту освіти, і в кожному такому закладі менеджмент має свої особливості – у способах ухвалення управлінських рішень, у культурі управління та культурі організації освітнього процесу. Аналізуючи сучасний освітній простір, дослідниця серед низки проблем менеджменту дошкільної освіти виокремлює орієнтацію на застарілі принципи управління персоналом, освітнім процесом та іншими аспектами діяльності закладу дошкільної освіти (Кіндрат І., 2013).

Якість роботи дошкільного закладу О. Янко розуміє як складну багатокomпонентну характеристику сукупних якостей процесу та результатів освіти дітей дошкільного віку, що відповідають прогнозованим цілям закладу дошкільної освіти, узгодженим з державними вимогами й стандартами, а також потребами та очікуваннями суб'єктів освітнього процесу (дітей, педагогів, батьків). Поділяємо думку дослідниці щодо виокремлених нею чинників, які впливають на якість освітньої роботи з дітьми, серед яких чільне місце займає характер і рівень управлінської діяльності. В результаті проведеного дослідження вчена робить важливий висновок стосовно управління якістю роботи сучасного ЗДО, яке передбачає підвищення ефективності функціонування різних сфер діяльності дошкільного закладу на основі забезпечення матеріального благополуччя, фінансової стабільності та створення сукупності організаційно-педагогічних умов. Організаційно-педагогічні умови розглядаються вченою як спеціально створені чинники, що забезпечують ефективну взаємодію членів педагогічного колективу для якісної реалізації місії дошкільного навчального закладу на різних рівнях управлінської діяльності (стратегічному, тактичному, оперативному) та передбачають упорядкування ієрархічних, лінійних і функціональних зв'язків структурних компонентів цілісної системи управління (Янко О., 2009).

К. Крутій зазначає, що проблема якості освіти є актуальною й водночас дискусійною, оскільки існує низка проблем в управлінні якістю дошкільної освіти на рівні ЗДО, а в практиці дошкільної освіти є поодинокі моделі моніторингу якості. Проте й вони не можуть бути повністю використані та реалізовані, адже їх необхідно адаптувати до умов освітнього простору конкретного ЗДО та розробити індикативні показники, з урахуванням рівня розвитку вихованців, кадрового потенціалу тощо. В контексті управління якістю освіти вчена визначає мету розвитку закладу дошкільної освіти, а саме створення умов, що забезпечують оптимальний особистісний розвиток кожної дитини (Крутій К., 2006).

Якість освітніх послуг дошкільної установи визначається передусім якістю керівництва освітнім процесом на методичному й адміністративному рівнях. Магістри спеціальності 012 «Дошкільна освіта», згідно з отриманою кваліфікацією, мають право працювати на посадах методиста і директора ЗДО, методиста відділу освіти. Згідно з «Кваліфікаційною характеристикою посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти», директор ЗДО повинен знати: закономірності організації та загальні принципи побудови освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; методологічні засади процесів розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку, теоретичні засади моделювання освітнього процесу з урахуванням різних вікових груп та індивідуальних особливостей вихованців; теорію управління закладом дошкільної освіти, основи роботи з персональним комп'ютером і периферійними пристроями до нього. Ці знання дозволяють йому виконувати такі обов'язки і завдання: контролювати відповідність форм, методів і засобів розвитку, виховання і навчання дітей їх віковим, психофізіологічним особливостям, здібностям і потребам; організувати розроблення програм перспективного розвитку закладу дошкільної освіти, річного плану роботи тощо; організувати та аналізувати стан навчально-методичної роботи; брати участь у діяльності педагогічних організацій та методичних об'єднань; вживати заходи щодо використання більш досконалих та ефективних методів навчально-виховної роботи; заохочувати творчі пошуки, експериментальну роботу педагогічних працівників; організувати різні форми співпраці з

батьками вихованців або особами, які їх замінюють.

Завдання та обов'язки методиста ЗДО стосовно організації освітнього процесу в установі: здійснює систематичний контроль за якістю педагогічного процесу в закладі, консультує педагогів з різних актуальних і проблемних питань; сприяє підвищенню кваліфікації та професійної майстерності педагогічних працівників; створює умови для сприятливого психологічного клімату в закладі. Щоб успішно виконувати ці завдання методист повинен знати: досягнення сучасної психолого-педагогічної науки і практики; закономірності організації та загальні принципи побудови освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; методологічні засади процесів розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку, теоретичні засади моделювання освітнього процесу з урахуванням різних вікових груп та індивідуальних особливостей вихованців; основи роботи з персональним комп'ютером на рівні користувача (Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів, 2013).

Формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО має відбуватися в системі, яка передбачає реалізацію змісту таких важливих напрямів фахової підготовки: 1. Розробка й упровадження в освітній процес навчальних курсів «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти», «Імідж закладу дошкільної освіти». 2. Використання можливостей нормативних і варіативних дисциплін циклу професійної підготовки навчального плану, що сприяють формуванню ГДЗЯОП у магістрів. 3. Внесення завдань до програми практики магістрантів, які дозволять сформуванню діяльнісно-практичний складник означеної готовності. 4. Розробка тематики наукових досліджень, спрямованих на вивчення різних аспектів проблеми забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти й організація їх виконання.

Одним із важливих напрямів формування ГДЗЯОП у магістрантів є використання в цьому процесі потенціалу нормативних і вибірковок дисциплін циклу професійної підготовки.

У ході експериментальної роботи нами було здійснено аналіз навчального плану та робочих програм низки нормативних дисциплін циклу професійної підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» ГНПУ ім. О. Довженка, з метою виявлення можливостей кожної щодо формування складників ГДЗЯОП у магістрів. Для аналізу ми обрали дисципліни, вивчення яких цілеспрямовано формує готовність магістрів до виконання професійних функцій методиста і директора ЗДО, а саме: «Педагогіка: педагогіка вищої школи, менеджмент освіти, дистанційна освіта», «Теорія та технологія розвитку дитячої художньої творчості», «Методика керівництва роботою з формування мовленнєвої компетентності», «Методика керівництва логіко-математичним розвитком дошкільників», «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку». Серед вибірковок дисциплін ми аналізували такі: «Сучасні технології здоров'язбереження в дошкільній освіті», «Актуальні проблеми досліджень в дошкільній педагогіці».

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що переважна більшість дисциплін, окрім педагогіки вищої школи і актуальних проблем дошкільної освіти, більшою мірою спрямовані на формування різновидів професійної компетентності вихователя – художньо-зображувальної, мовленнєвої, мовної, комунікативної, математичної, екологічної. В їх змісті недостатньо приділено уваги функціям методиста і директора ЗДО щодо організації якісного освітнього процесу, в якому відбувається формування мовленнєвої, екологічної, художньо-творчої компетентності дошкільників та їх логіко-математичний розвиток.

Беручи до уваги результати змістового аналізу робочих програм, компоненти освітнього процесу в ЗДО, критерії оцінки його якості, рівні управління освітньою діяльністю дошкільної установи, ми пропонуємо збагатити зміст вище зазначених дисциплін відповідними темами і питаннями.

Нормативна дисципліна «Педагогіка: педагогіка вищої школи, менеджмент освіти, дистанційна освіта». В цій інтегрованій дисципліні нас цікавить розділ «Менеджмент освіти». Його метою визначено: ознайомлення з основними завданнями, принципами управління освітою, формування в студентів магістратури вмінь і навичок ефективного поєднання на практиці теоретичних знань із інноваційними педагогічними методиками і технологіями. Оскільки цей курс викладається майбутнім директорам ЗДО, то передусім він повинен відображати професійну спрямованість. Із цих міркувань означений розділ дисципліни слід збагатити темою «Управління освітнім процесом в ЗДО». Зміст пропонованої теми може бути структуровано такими питаннями: 1. Загальна характеристика освітнього процесу в ЗДО. 2. Сутність функцій директора як менеджера дошкільної освіти і відповідальної особи за якість освітнього процесу в дошкільному закладі. 3. Роль директора в забезпеченні повноцінного функціонування компонентів освітнього процесу в ЗДО. 4. Фандрейзингова діяльність директора ЗДО. 5. Налагодження партнерської взаємодії із стейкхолдерами. 6. Представлення результатів освітньої діяльності дошкільної

установи широкому загалу. Співпраця із ЗМІ 7. Засоби вдосконалення професійної компетентності директора в питаннях управління якістю освітнього процесу в дошкільному закладі. Розглянути ці важливі питання діяльності керівника ЗДО можливо і в процесі створення моделі директора, який підготовлений до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільному закладі.

Нормативна дисципліна «Теорія та технологія розвитку дитячої художньої творчості». Мета дисципліни: підготовка студентів до формування в дітей раннього і дошкільного віку естетичного ставлення до навколишнього світу й розвитку в них художньо-творчих здібностей у різних видах діяльності. Аналіз переліку знань і вмінь, якими повинні опанувати магістранти під час вивчення дисципліни та зміст тем дозволяє стверджувати наступне. Дисципліна спрямована на підготовку вихователя до розвитку художньо-творчих здібностей дітей раннього і дошкільного віку. Беручи до уваги кваліфікацію, яку отримують магістри і посадові обов'язки методиста, директора ЗДО, ми пропонуємо збагатити зміст означеного курсу такими темами: «Розвиток художньо-творчих здібностей у дітей з особливими потребами», «Наступність у розвитку художньої творчості дошкільників і молодших школярів», «Моніторинг розвитку художньо-творчих здібностей дошкільників». Орієнтовними питаннями останньої теми можуть бути: 1. Критерії оцінки розвиненості художньо-творчих здібностей дітей раннього і дошкільного віку. 2. Критерії оцінки середовища для розвитку художньо-творчих здібностей вихованців. 3. Процедура проведення діагностики розвитку художньо-творчих здібностей. 4. Аналіз результатів діагностики їх представлення на педагогічній нараді в ЗДО. 5. Керівництво розвитком дитячої художньої творчості в закладі дошкільної освіти (педагогічний, методичний, адміністративний рівні). Якщо неможливо їх розглядати окремими темами, то хоча б питаннями у розрізі тих тем, які є в програмі дисципліни. Важливими питаннями, на наш погляд, є й такі: засоби розвитку й удосконалення художньо-естетичної компетентності вихователів; взаємодія ЗДО і родин вихованців у питаннях розвитку дитячої художньої творчості.

Нормативна дисципліна «Методика керівництва роботою з формування мовленнєвої компетентності». Мета: узагальнення знань студентів про сучасні технології керівництва роботою з формування мовленнєвої компетентності дошкільника. Її зміст структуровано чотирма змістовими модулями. Перший – «Педагогічні технології мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку». Він охоплює теми, в яких розкриваються особливості мовленнєвого розвивального середовища, умови мовленнєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку. Другий модуль – «Формування лексико-граматичної компетентності» – передбачає розкриття понять «компетентність» і «компетенція», види робіт з формування лексико-граматичної компетентності в дітей. Третій модуль – «Формування діалогової і комунікативної компетентності в дітей дошкільного віку» – ознайомлює з результатами сучасних досліджень з питань розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку (з 90-х рр. ХХ ст. до сьогодення) та роботою вихователя з картиною, складання розповідей на наочній та словесній основі у формуванні діалогової компетентності. Четвертий модуль – «Оволодіння елементами грамоти дітьми дошкільного віку та формування мовленнєвої компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» – охоплює питання особливостей підготовки вихователя до роботи з дітьми дошкільного віку.

Щоб дисципліна була зорієнтована на підготовку методиста, директора до керівництва роботою з якісного формування соціально-комунікативної, фонетичної, лексичної, граматичної, діалогової, монологічної, мовленнєвої, комунікативної компетенцій дошкільників необхідно зміст курсу збагатити такими питаннями: критерії оцінки мовленнєвого розвивального середовища ЗДО; критерії оцінки мовленнєвої компетентності дітей раннього і дошкільного віку, їх розробка і використання в процесі діагностики; критерії сформованості мовної і мовленнєвої компетентності вихователів ЗДО; засоби вдосконалення мовної і мовленнєвої компетентності вихователів; особливості мовленнєвого розвитку дітей з особливими освітніми потребами; співпраця із школою і закладами вищої освіти в питаннях розвитку мовлення дошкільників; поширення передового педагогічного досвіду вихователів ЗДО щодо забезпечення якісного мовленнєвого розвитку дошкільників; функції методиста і директора щодо забезпечення якісного процесу реалізації змісту освітньої лінії «Мовлення дитини».

Нормативна дисципліна «Методика керівництва логіко-математичним розвитком дошкільників». Її метою є професійна підготовка студентів до керівництва логіко-математичним розвитком дошкільників. Зміст дисципліни пропонуємо збагатити такими питаннями: створення середовища для якісного логіко-математичного розвитку дошкільників; критерії оцінки логіко-математичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, їх розробка і використання в процесі діагностики; критерії сформованості математичної компетентності вихователів ЗДО; засоби розвитку математичної компетентності вихователів; особливості логіко-математичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами; співпраця із школою і закладами вищої освіти в питаннях логіко-математичного розвитку дошкільників; поширення передового педагогічного досвіду

вихователів ЗДО щодо забезпечення якісного формування математичної компетенції в дошкільників.

Нормативна дисципліна «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку». Мета: формування теоретичної і практичної готовності майбутніх фахівців дошкільної ланки до реалізації завдань екологічної освіти дітей дошкільного віку в умовах сучасного дошкільного закладу. Означена дисципліна містить тему «Організація системи екологічної освіти в ЗДО», в якій чітко визначено напрями роботи методиста і директора щодо організації екологічної освіти дошкільників. Окрім того є низка питань, які детально висвітлюють особливості організації еколого-розвивального середовища в закладі; підготовку і перепідготовку педагогічних кадрів; співпрацю ЗДО з іншими закладами з питань екологічної освіти; організацію екологічної просвіти батьків вихованців. Проте й цих питань недостатньо для того, щоб ґрунтовно підготувати магістрів до забезпечення якісного процесу екологічної освіти дітей дошкільного віку. Тому зміст курсу рекомендуємо доповнити такими питаннями: критерії оцінки сформованості природничо-екологічної компетентності дошкільників; критерії оцінки еколого-розвивального середовища ЗДО; критерії оцінки екологічної компетентності вихователів ЗДО; засоби розвитку й удосконалення екологічної компетентності вихователів; екологічна освіта дітей з особливим освітніми потребами. Детальніше використання можливості означеної дисципліни у формуванні готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО ми висвітлили в публікації (Загородня Л., 2019).

Варіативна дисципліна «Актуальні проблеми досліджень в дошкільній педагогіці». Її мета: забезпечення усвідомлення студентами актуальних проблем у галузі дошкільної освіти; формування вміння вдосконалювати освітній процес в умовах дошкільного навчального закладу; здатності впроваджувати результати досліджень у практику освітньої діяльності дошкільного навчального закладу; вдосконалення досвіду студентів у галузі фахових дисциплін. Ми рекомендуємо під час аналізу досліджень, які стосуються якості дошкільної освіти, брати до уваги компоненти освітнього процесу в ЗДО, критерії оцінки якості дошкільної освіти, умови забезпечення якості дошкільної освіти на різних рівнях управління нею (міністерський, регіональний, дошкільної установи). Завдання самостійної роботи магістрантів повинні бути спрямовані на формування в них умінь визначати на основі аналізу наукових досліджень тему наукового пошуку з актуальних питань якості дошкільної освіти, коректно формулювати науковий апарат, добирати адекватні меті і завданням методи дослідження, скласти план проведення дослідження, працювати з літературними джерелами, вміти їх добирати й аналізувати, конструювати власну систему роботи у розрізі конкретної наукової теми, робити висновки і розробляти рекомендації.

Варіативна дисципліна «Сучасні технології здоров'язбереження в дошкільній освіті». Метою курсу є ознайомлення студентів з інноваційними підходами щодо впровадження сучасних технологій здоров'язбереження в роботу ЗДО. Для збагачення змісту означеної дисципліни ми пропонуємо такі питання: створення умов для реалізації технологій здоров'язбереження дітей у закладі дошкільної освіти (матеріальних, педагогічних, психологічних); рівні управління процесом використання здоров'язберезувальних технологій у дошкільному закладі; роль методиста в процесі використання технологій здоров'язбереження дітей у ЗДО; роль директора в процесі використання технологій здоров'язбереження вихованців у ЗДО; критерії оцінювання сформованості здоров'язберезувальної компетентності вихователів; критерії оцінювання здоров'язберезувального середовища в ЗДО; критерії оцінювання управління процесом реалізації технологій здоров'язбереження дошкільників; засоби підвищення здоров'язберезувальної компетентності вихователів ЗДО; взаємодія із школою, закладами вищої освіти в питаннях реалізації сучасних технологій здоров'язбереження дітей у закладі дошкільної освіти; узагальнення досвіду роботи з впровадження сучасних технологій здоров'язбереження дітей, його презентація на сайті ЗДО, у фахових виданнях.

Обговорення / Discussion. Питання використання можливостей дисциплін у підготовці магістрів педагогічної освіти вивчали В. Берека, Л. Задорожна-Княгницька, В. Лунячек. Проте ці дослідження не стосувалися підготовки магістрів спеціальності 012 «Дошкільна освіта». Так, В. Берека, аналізуючи зміст психолого-педагогічної підготовки магістрів, виокремив низку недоліків і шляхи їх усунення, а саме: узгодження в часі, дотримання наступності й логіки вивчення, використання міжпредметних зв'язків (Берека В., 2008). На неузгодженості змісту дисциплін і дублюванні низки питань у процесі їх вивчення магістрами державного управління акцентував увагу і В. Лунячек (Лунячек В., 2011). Л. Задорожна-Княгницька, аналізуючи можливості дисциплін для підготовки менеджерів освіти, вказувала на недостатності деонтологічного складника в їх змісті і запропонувала відповідне наповнення (Задорожна-Княгницька Л., 2017). Ми ж, беручи до уваги результати вище зазначених досліджень, запропонували своє бачення збагачення фахових дисциплін підготовки магістрів спеціальності

«Дошкільна освіта» темами і питаннями, вивчення яких покращить формування в них ГДЗЯОП у ЗДО. Окрім того, ми виокремили низку педагогічних умов, дотримання яких, під час викладання означених дисциплін, підвищить ефективність процесу формування вказаної готовності, а саме: реалізація міжпредметних зв'язків; реалізація наступності у викладанні дисциплін студентам ОС «Бакалавр» і «Магістр» (наприклад, викладання дисциплін «Основи природознавства з методикою» (ОС «Бакалавр») і «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку» (ОС «Магістр»); урахування складників освітнього процесу і критеріїв оцінки його якості; використання інноваційних педагогічних технологій (інтерактивного, позиційного, проблемного навчання) у процесі вивчення дисциплін; комплексна реалізація компетентнісного, особистісно-орієнтованого, аксіологічного, системного підходів та загальнодидактичних, спеціальних і специфічних принципів. При цьому першочерговим має бути принцип інтеграції змісту навчальних дисциплін; реалізація професійної спрямованості змісту дисциплін, тобто урахування посад, які обійматимуть магістри.

Інтегративну роль у формуванні ГДЗЯОП у ЗДО магістрантів має виконувати дисципліна «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти».

Висновки / Conclusions. Отже, основні питання, на які слід звернути увагу під час формування в магістрів ГДЗЯОП у процесі викладання нормативних і вибірковок дисциплін професійного циклу плану це: організація середовища (соціокультурного і предметно-розвивального), в якому відбувається формування різних видів життєвої компетентності дошкільника, критерії оцінювання його якості; критерії й методи оцінювання рівнів сформованості життєвої компетентності дітей раннього і дошкільного віку; критерії й методи оцінювання рівнів професійної компетентності вихователів, засоби розвитку й удосконалення професійної компетентності вихователів; взаємодія із стейкхолдерами; засоби представлення освітніх здобутків закладу громадськості; роль методиста і директора в організації якісного освітнього процесу. Маловивченим питанням є забезпечення розвитку і виховання дітей з особливими освітніми потребами, оскільки методичний і психологічний супровід цього процесу ще потребує розроблення. Ефективність викладання фахових дисциплін забезпечуватиметься дотриманням низки виокремлених нами педагогічних умов. Подальші наукові розвідки будуть присвячені дослідженню наукового складника підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільному закладі.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. Берека, В. Є. (2008). *Теоретико-методичні основи фахової підготовки магістрів з менеджменту освіти*. (Дис. д-ра пед. наук). АПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. Київ / Bereka, V. Ye. (2008). *Teoretyko-metodychni osnovy fakhovoi pidhotovky mahistriv z menedzhmentu osvity [Theoretical and Methodical Bases of Masters' Professional Training of Educational Management]*. Doctor's thesis. APN Ukrainy, In-t ped. osvity i osvity doroslykh. Kyiv [in Ukrainian].
2. Загородня, Л. П. (2019). Формування готовності магістрів до забезпечення якості екологічної освіти під час вивчення курсу «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку». *Сучасний рух науки: матеріали VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (с. 372–377). Взято з <http://www.wayscience.com> (дата звернення 14.04.2019) / Zahorodnia, L. P. (2019). Formuvannia hotovnosti mahistriv do zabezpechennia yakosti ekolohichnoi osvity pid chas vyvchennia kursu «Tekhnolohiia formuvannia ekolohichnoi kultury v ditei doshkilnoho viku». [Masters' Readiness Formation to Ensure of Environmental Education Quality in the Study of the Course «Technology of Preschoolers' Environmental Culture Formation»]. *Suchasnyi rukh nauky. Materialy VI mizhnarodnoi nauk.-prakt. internet-konf.* (pp. 372–377). Retrieved from <http://www.wayscience.com> (last accessed 14.04.2019) [in Ukrainian].
3. Задорожна-Княжницька, Л. В. (2017). *Деонтологічна підготовка менеджерів освіти в університетах: теорія та практика* [Монографія]. Маріуполь: МДУ / Zadorozhna-Kniahnytska, L. V. (2017). *Deontologichna pidhotovka menedzheriv osvity v universytetakh: teoriia ta praktyka [Deontological Training of Education Managers in the Universities: Theory and Practice]* [Monograph]. Mariupol: MDU [in Ukrainian].
4. Закорчenna, Г. М. (2000). *Підготовка студентів до педагогічного менеджменту в дошкільній освіті* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д. Ушинського. Одеса / Zakorchenna, H. M. (2000). *Pidhotovka studentiv do pedahohichnoho menedzhmentu v doshkilnii osviti [Students' Training for Pedagogical Management in Preschool Education]* Extended abstract of Candidate's thesis. Pivdenno ukr. derzh. ped. un-t im. K.D. Ushynskoho. Odesa [in Ukrainian].
5. Кіндрат, І. Р. (2013). Проблеми менеджменту дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 5(2), 137–143. Взято з [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_5\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_5(2)_22) (дата звернення 29.04.2019) / Kindrat, I. R. (2013). Problemy menedzhmentu doshkilnoi osvity v suchasnomu osvitnomu prostori. [Issues of Preschool Education Management in Modern Educational Space]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, 5(2), 137–143. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_5\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_5(2)_22) (last accessed 29.04.2019) [in Ukrainian].
6. Крутий, К. Л. (2006). *Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному закладі*

[Монографія]. Запоріжжя: ЛІПС. ЛТД / Krutii, K. L. (2006). *Monitorynh yak suchasnyi zasib upravlinnia yakistiu osvity v doshkilnomu zakladi [Monitoring as the Modern Means of Education Quality Management in Preschool Educational Institution]*. [Monograph]. Zaporizhzhia: LIPS. LTD [in Ukrainian].

7. Луначек, В. Е. (2011). *Підготовка магістрів державного управління до забезпечення якості освіти: теорія та практика* [Монографія]. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна / Lunyachek, V. E. (2011). *Pidhotovka mahistriv derzhavnoho upravlinnia do zabezpechennia yakosti osvity: teoriia ta praktyka [Public Administration of Masters' Training to Quality of Education Ensuring: Theory and Practice]*. [Monograph]. Kharkiv: KhNU imeni V.N. Karazina [in Ukrainian].

8. Силадій, І. М. (2012). *Професійна підготовка менеджерів освіти до управлінської діяльності* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ / Syladii, I. M. (2012). *Profesiina pidhotovka menedzheriv osvity do upravlinskoï diialnosti [Education Managers' Professional Training for Managerial Activity]*. Extended abstract of Candidate's thesis. Nats. ped. un-t im. M.P. Drahomanova. Kyiv [in Ukrainian].

9. Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів. № 665. (2013). Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0665729-13> (дата звернення 20.04.2019) / Pro zatverdzhennia kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii (posad) pedahohichnykh ta naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv navchalnykh zakladiv. [About the Educational Institutions Professions (Positions) of Pedagogical and Scientific-Pedagogical Workers Qualification Characteristics' Statement]. № 665. (2013). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0665729-13> (last accessed 20.04.2019) [in Ukrainian].

10. Шаповал, Р.В. (2009). *Формування управлінської компетентності керівника дошкільного навчального закладу* (Автореф. дис. канд. пед. наук). Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. Сковороди. Харків / Shapoval, R. V. (2009). *Formuvannia upravlinskoï kompetentnosti kerivnyka doshkilnoho navchalnoho zakladu [Head of Preschool Educational Institution Management Competence Formation]*. Extended abstract of Candidate's thesis. Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. Skovorody. Kharkiv [in Ukrainian].

11. Янко, О.В. (2009). *Організаційно-педагогічні умови управління якістю роботи сучасного дошкільного навчального закладу*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Луганськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Луганськ / Yanko, O. V. (2009). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy upravlinnia yakistiu roboty suchasnoho doshkilnoho navchalnoho zakladu [Organizational and Pedagogical Conditions of Modern Preschool Educational Institution Quality Management]*. Extended abstract of Candidate's thesis. Luhansk. nats. un-t im. T. Shevchenka Luhansk [in Ukrainian].

Дата надходження статті: «10» квітня 2019 р.
Стаття прийнята до друку: «13» травня 2019 р.

Загородня Людмила – докторант, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент

Zahorodnia Liudmilla – doctoral student, assistant professor of the department of preschool pedagogy and psychology of Hlukhiv National Pedagogical University of Oleksandr Dovzhenko, candidate of pedagogical sciences, associate professor

Цитуйте цю статтю як:

Загородня, Л. (2019). Формування готовності магістрів до забезпечення управління якістю освітнього процесу в закладі дошкільної освіти під час вивчення фахових дисциплін. *Педагогічний дискурс, 26*, 69–76.

Cite this article as:

Zahorodnia, L. (2019). Masters' Readiness Formation to Ensuring the Educational Process Quality in the Preschool Educational Institutions in the Process of Professional Disciplines Studying. *Pedagogical Discourse, 26*, 69–76.